
BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 9.25

18.7.1988

NEZİHİ DEMİRKENT (Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı) - Bugün burada ilaç endüstrisinin özellikle sorunları ve ilaç fiyatları konusunda bir açık oturumu hep birlikte yaşayacağız. İlaç Endüstrisi İşverenleri Sendikası adına Başkan Nejat Eczacıbaşı ve Kaya Turgut Bey ile; Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Başkanı Mekin Tanker ve Mehmet Domaç Beyi kürsüye davet ediyorum efendim.

Efendim, açık oturumla ilgili birtakım usuli kuralları açıklamak durumundayım. Taraflar önce 25'er dakikalık bir konuşma yapacaklardır, daha sonra 20'şer dakikalık ikinci bir konuşma hakkı kendilerine verilecektir, 45. dakikanın sonunda 10 dakikalık bir ara vereceğiz. Bu sadece toplantıya katılanların sorularını yöneltmelerine yöneliktir. Sizlere toplantı öncesi soru kâğıtları dağıtıldı, bu soru kâğıtlarına sorularını yazıp göndermek lütfunda bulunursanız, bunları değerlendirip konuşmacılara vereceğiz. Bu işlem bittikten sonra 5 dakika konuşmacılar karşılıklı olarak birbirlerine konuşmaları doğrultusunda soru soracaklar ve böylece birinci seansı her iki tarafa da 45'er dakikalık söz hakkı vermek suretiyle bitirmiş olacağız. Daha sonra taraflar, yöneltilen sorulara cevap vereceklerdir. Bu, soru sayısı ve zaman ölçüğünde kısıtlı bulunmaktadır.

Türkiye'nin uzun süreden beri gündeminde bulunan ilaç fiyatlarının tartışılacağı bu oturumda tarafların cemiyetimize ve şahsıma karşı gösterdikleri güven için her iki tarafa da teşekkürü borç bilirim.

Burada bugün gazeteci olarak ilk defa bir haberle, haber yazmakla uğraşmaya çağımı biliyorum, ama ondan daha önemli olarak kamunun bilgi edinme hakkına bir katkıda bulunacağım için de mutluyum.

Bu açık oturumu konuşmacıların ve dinleyicilerin yardımıyla sektörün yararına kapatacağımıza da inandığımı peşinen belirtmek isterim.

Sizlerden özellikle ricam, önerilerin, soruların, sunulacak tebliğlerin Türk sanayiine, özellikle ilaç sanayiine yeni boyutlar getirmesi yolunda olmasını diler, hepinizi tekrar saygıyla selamlarım.

Efendim, dün akşam üzeri yapılan bir toplantıda varılan mutabakat gereği ilk sözü İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası Başkanı Nejat Eczacıbaşı'na veriyorum, Buyurun Sayın Eczacıbaşı.

NEJAT ECZACIBAŞI (İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası Başkanı) - Sayın Başkan, önce müsaade ederseniz ceketimi çıkartabilir miyim ?

NEZİHİ DEMİRKENT - Efendim, bence sakıncası yok, topluluk ve atmosfer de müsait olduğuna göre çıkartabilirsiniz.

NEJAT ECZACIBAŞI (Devamla)- Efendim, yalnız şimdiden çıkartayım, çok terlediğim için, sonra belki terlettiler derler.

Aziz meslektaşlarım, basının sayın üyeleri; hoşgeldiniz.

Sayın Başkan, önce size, son dönemlerde hepimizi, toplumu da rahatsız eden Sendika-Merkez Heyeti çekişmesini böylesine tarafsız bir forumda uygar bir toplantıya getirdiğiniz için teşekkür etmek istiyorum.

Ayrıca sendikamız, gazete sütunları ile halka iletilen, topluma iletilen bazı haberleri zihinlerde şüphe uyandırır düşüncesiyle toplumu aydınlatmakla görevli basını-mıza bazı bilgileri sunmak istedik.

Ben konuşmamı üç bölümde arz etmek istiyorum sizlere. Önce sanayi dalı olarak ilaç; ikinci olarak, yine gazete sütunlarında gördüğümüz ve bize iletilen veyahut yönelen eleştirilerin bizim açımızdan cevaplandırılması.

Üçüncü bölümde de Sayın Prof. Mekin Tanker'in kişiliğinde Merkez Heyetine sormak istediğim bazı sorular.

Önce ilaç endüstrisine yöneltilen olumsuz eleştirileri gerçek perspektifine yerleştirmek için, Türkiye'de ilaç üretimi konusunda geçmişe dönerek bilgi sunmak istiyorum.

İlaç üretimi, yapısı ve verdiği hizmet ölçüleriyle ülkemizde bugün eşi olmayan bir endüstri koludur diye görüyorum. Belli bir yaşa geldim ve tabii toplumda yaşayan bir sanayici olarak çeşitli sanayi kollarıyla münasebetim oldu. Onun için bu pek vurucu gibi görülmesi muhtemel olan görüşümü çok samimi olarak, inanarak arz ediyorum. Öyleyse niçin acaba böyle düşünüyorum;

Önce biraz tarihe dönelim. Cumhuriyet döneminde Cumhuriyetimizin daha kuruluş döneminde çok uygar ölçüler içinde kurulmuş bir Bakanlığımız vardı ve var. Bilirsiniz Refik Saydam'ın bunda büyük katkısı vardır. Bendeniz birçoklarımız gibi Refik Saydam'ı, ülkemizde yetişmiş çok önemli bir devlet adamı olarak görürüm. Hatta derlerki, Sağlık Bakanlığı binasının inşaatıyla bile ilgilenmiş ve Bakanlıklar arasında yapılan, Bakanlıklar için o tarihte yapılan inşaat içerisinde en önemli bina da bugün halen içinde olduğu Sağlık Bakanlığı derler.

Refik Saydam'ın o dönemlerde getirdiği, sağlık konusunda getirdiği kural-ların daha geç tarihlerde, daha çok sonra uygar ülkelerde de tatbik edildiğini görüyoruz. Yani Türkiye'mizde bunun daha evvel yapıldığını, daha evvel uygulandığını görüyoruz. Çok uygar bir tutumdaydı Sağlık Bakanlığımız, halen de öyle.

Bir dafa Refik Saydam, ithal olsun, yerli üretilmiş olsun bütün ilaçlar için önce Sağlık Bakanlığının müsaadesinin alınmasını ister, müsaade verildikten sonra da Refik Saydam Enstitüsünde incelenmesini öngörürdü. Binaenaleyh, ithal olsun, yerli ilaç imal edilmiş olsun, önce Bakanlığın muhtelif aşamalarından geçmesi gerekirdi, halen de öyle.

İlaç, Refik Saydam Enstitüsünde müsaadeye bağlandıktan sonra, Bakanlığın fiyat bakımından denetlemesine girerdi ve bakanlık fiyatları denetledikten sonra da ilaç topluma verilir.

Bir konu daha vardı, çok ilginçtir belki, daha 1920'lerin sonunda Refik Saydam, ilacın reklam edilmesine de mani olmuştur, yani hiçbir ilacın gazetelerde olsun, başka basın yoluyla olsun reklam edilmesine müsaade etmezdi. Bunun ne kadar önemli olduğunu batı çok daha sonra gördü. Mesela birisi çıkardı, işte ben kansere iyi bir ilaç buldum derdi, o arada servetini yapar, aman dur falan deyinceye kadar da atı alan köprüyü geçmiş olurdu. Refik Saydam daha o zaman bunun önemini görmüş ve hiçbir ilacın reklam edilmemesini de yasalara bağlamıştı.

Biz İkinci Dünya Savaşına kadar cılız bazı girişimler dışında ilacımızı dışarıdan sağladık, ilaç ithal edilirdi. Tabii harp senelerinde de bunun epey sıkıntısını gördük.

İkinci Cihan Savaşını izleyen yıllar içerisinde bazı girişimler oldu. 1940'ların sonuna kadar ve nihayet 1940'ların sonunda uzun vadeli kredi veren Sınai Kalkınma Bankasının da verdiği imkânlarla bazı milli kuruluşlar ilaç sanayine yöneldiler ve batının kabul ettiği ölçülerde ilaç fabrikaları kurdular. Bu, 1950'nin başlarına rastlar.

1950'lerin içinde, gene ilk yarısında Demokrat Partinin verdiği imkânlarla, Demokrat Parti dışı dönüktü, Demokrat Parti yabancı sermayeye dönüktü, 6224 sayılı Yasayı çıkardı ve yabancı ilaç fabrikaları da Türkiye'de şube açmaya başladılar.

Bir taraftan yabancı ilaç fabrikalarının getirdikleri teknoloji, bir taraftan da buradaki kurulu bulunan milli müesseselerimize, Türkiye'ye gelip yatırım yapmak istemeyen, ama araştırmalar içinde olan batıda tanınmış müesseseler lisans altındaki bilgilerini Türkiye'ye aktardılar. Böylece biz 1950'lerde bu endüstrinin gelişmekte olduğunu gördük.

1960'ların başlarında başka bir olay oldu; Milli Birlik Komitesi Türkiye'nin patent kabul etmemesi kararını aldı. Şimdi patent kabul edelim mi, etmeyelim mi; bu, bugünün konusu değil. Yalnız ne varki o tarihlerde Milli Birlik Komitesinin getirdiği yasa neticesi hammadde temininde ilaç sanayii büyük yarar kazandı.

Böylece 1960'ları bulduk ve 1960'larda gerçekten Türkiye'de batının anladığı ölçülerde, teknolojisi oranın aynı; çünkü oradan alınan teknolojiyle kurulmuştu bu tesisler, Türkiye'de artık biz her ilacımızı yapar hale gelmiştik.

O günlerde her ilacımızı yapma durumuna gelmiştik ve ilaç endüstrisi yeni atılımlar arifesinde olmuştu. Bu yeni yatırımlar hammaddeye doğru olacaktı, geliştirme zaten vardı, araştırmaya dönük olabilecekti. Bu hamleler arifesinde iken ilaç endüstrisine

---

karşı büyük bir platformun oluştuğunu gördük. Bu karşıydı ilaç endüstrisine, nedense ilaç endüstrisi belli bazı akımların hoşuna gitmeyen bir endüstriydi açıkca.

Önce ilaç endüstrisinin yabancı sermaye ile kurulu müesseselerine karşı bir akım başladı. O zaman yabancı sermayeye karşı olmak bir moda idi, yabancı sermayeye karşı bazı akımların beğenmedikleri bir tutum olduğu için yabancı sermaye hedef alınmıştı. 1960'larda bu tutum popülerdi. O geçti, montaj sanayii damgası aldı ilaç endüstrisi. O da geçti, ilaç endüstrisi araştırma yapmaz diye töhmet altında kaldı. Gene o sıralarda hammadde konusu ortaya atıldı ve böylece mütemadiyen yenilenen ilaç endüstrisini küçültmeye doğru, küçültmeye dönük eleştirileri izlemeye başladık ve nihayet son dönemlerde ilaçta fiyat konusu ortaya atıldı.

Şimdi bu gelişmeyi arz ettikten sonra eleştirileri de ifade ettim; çok temenni ederdik ki o sıralarda bu eleştiriler ilaç endüstrisinde sorumlu olan kimselerle, sorun varsa bir diyaloga girmek ve bugün burada aydınlatmaya çalıştığımız konuların daha zamanında yapıcı ve endüstri hepimizin yararına olacağına göre hem kendi alanımızdan ötürü, hem de ekonomiye hizmetinden ötürü bu diyalog sağlanmış olsaydı biz düşüncelerimizi söyleme fırsatı bulacaktık, belki karşı akımların da bize verecekleri önerilerden biz yararlanmış olacaktık. Bu maalesef olamadı ve bugünü bulduk.

Şimdi izin verirseniz yanıltıcı eleştirilere karşı önemli bazı gerçeklerin altını çizmek istiyorum.

Önce ilaçta en önemli konuların başında kalite ve güven gelir hiç kuşkusuz. Önce Türkiye'de üretilen ilaçların batıdaki benzerlerinden farksız olduğunu hemen söyleyeyim, hatta eğer çok ısrar edersek tabii kalite bakımından demek istemiyorum, fakat emniyet bakımından, yani tüketiciyi koruma emniyeti bakımından biz belki bir adım daha ileriyiz. Çünkü bizim Sağlık Bakanlığımızın kullandığı kurallara göre Türkiye'de bir ilaç, batıda kullanılıp tecrübe edilmeden izne bağlanmaz. Literatürüne bakar, batıdaki tatbikatına bakar, eğer o arada bazı sakıncalar görürse müsaade etmez. Yani bizim tüketicimiz tabii kalite itibariyle batıdan üstün demek mümkün değil, tabii öyle bir şey olamaz. Fakat emniyet bakımından batıdaki tüketiciden daha zivade emniyet altındadır, Sağlık Bakanlığının tutumundan ötürü.

Şimdi bu kaliteyi son zamanlarda bir olay daha da önemle vurguladı. O da Sovyetler Birliğinin, Türkiye ile Sovyetler arasındaki gaz alış verişinden ötürü. Türkiye'den mal alma isteğiyle buraya geldiler, bakalım neler alabiliriz Türkiye'den dediler, çünkü bu giden zaman içerisinde 1,5-2 milyar dolara gidecek olan bir alış veriş olacak. Biz 1,5-2 milyar dolarlık gaz alacağımız gibi, Rusların da buna karşılık döviz ödemek yerine Türkiye'den mal almak isteğiyle Türkiye'ye geldiler ve yaptıkları araştırmalar sonucunda da Türkiye'den ilaç almaya karar verdiler.

Türkiye'ye gelen Rusya'nın Sağlık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısıyla gene bakanlığın İlaç Genel Müdürünün verdiği raporu memlekette çalışan meslektaşlarımız olarak gördüğünüz taktirde zannederim çok övüneceksinizdir. Türkiye'deki ilaç endüstrisini en üst seviyede bir endüstri olarak kabul edip, bundan böyle ilaçlarını Türkiye'den alacaklarını karara bağladılar. O kadar bağladılarki, uzun zamandır Finlandiya'dan alır-

---

larmış ilaçlarını. Bu ilaçların Türkiye'den alınmasına bu şekilde karar verilince, bu sefer Finlandiya'lılar hemen Türkiye'ye gelip, aman Türkiye'den ilaç alındığına göre bari bizim ilaçlarımız da bundan sonra Türkiye köprüsünden Rusya'ya gitsin demekteler.

Gene bir başka örnek; Türkiye'ye gelen yabancılar Almanlar, Fransızlar vesaire, büyük miktarda ilacı kendi bildikleri, ama Türkiye'de üretilen kendi ülkelerindeki markalı ilaçları büyük miktarlarda Türkiye'den alırlar. Bu da sadece fiyatından ötürüdür, güvenden ötürüdür bittabii.

Şimdi bize yönelen eleştirilerden bir tanesi de kaliteyi küçültmek için "Türkiye'deki ilaçlar zaman zaman piyasadan toplatılıyor" töhmetidir.

Arkadaşlar zannedirim hepiniz bu meslektensiniz, çoğunlukta en azından. Bilirsinizki ilacın içerisindeki hammaddeler hassas, duyarlı hammaddelerdir, yani zaman içerisinde müteessir olan hammaddelerdir bunlar. Bu bilinç içerisinde dünyanın her yerinde ilaç zaman zaman o partinin numarası belirtilerek piyasalardan çekilir. Tabii bu eleştirileri bize yönelten arkadaşlarımıza bir örnek olarak ; her hafta listeler halinde şu şu ilaçlar piyasadan çekilmiştir diye yayınlarını, bize de belki buradan hak verirler ümidiyle tetkik etmelerini rica ederim. Bu yalnız Almanya'da böyle değil, Amerika'da da böyle, batının her yerinde ilacın özelliğinden ötürü bu böyle. İlaçlar zaman zaman piyasadan çekilir. Bu, ilaç endüstrisine karşı yöneltilecek bir töhmet değildir.

Şimdi bir diğer eleştiri de; bu öyle bir endüstri ki, bunlar isim değiştirirler, ambalaj değiştirirler, içine koydukları ürünün adedini değiştirirler ve bunu da bir fırsat bilip fiyat artırırlar iddiası vardır.

Bunu kanıtlamak için de araştırıp belli az sayıda ilaçları seçmişlerdir. Bu ilaçlardan bir tanesi bizim müessesemizin ilacı, bunu çok iyi bildiğim için müsaadenizle onu örnek olarak arz edeyim.

Önce şunu ifade edeyim, Sağlık Bakanlığı, nasıl ilk çıkan ilaca duyarlıysa, onu nasıl inceler ve kararlara bağlarsa, her yapılan değişiklik için de bu geçerlidir. Sağlık Bakanlığına müracaat edersiniz, izin almak istersiniz. Bu izin için gerekçelerinizi bildirirsiniz, o gerekçelere karşı Sağlık Bakanlığı sizden gene belli bir dökümantasyonu talep eder ve bu talepten sonra da sanki yeni bir ilaçmış gibi bu ilaç piyasaya verilir.

Şimdi ismiyle, cismiyle sütunlara düşen bizim müessesemizin bir ilacını da bu gerçekler içerisinde size arz edeyim.

İbuprofen hammaddesiyle yapılan bir ilaç. Bu ilaç önce Romotoid Artrit ve Ostro Artrit için piyasaya verildi ve bunun da dozajı 400 miligramlık tabletler idi ve biz bunun adına da Artril dedik ve piyasaya verdik.

Bu arada gelişme, araştırma yürüdü ve tıpta şu tespit edildi; eğer bu İbuprofen 400 miligram yerine 200 miligramlık bir formül halinde hazırlanırsa Romotoid Artrit ve Ostro Artrit için değil, analjezik ve antipiretik olarak kullanılabilceği görüldü. Birincisinin reçetesiz satılması mümkün değildir, ikincisinin reçetesiz satılması mümkündür.

Şimdi insaf ölçüleriyle rica ediyorum; bizim başka endikasyonla hazırlanmış, reçeteye satılması öngörülen bir ilacı reçetesiz satılabilecek ve endikasyonları tamamen değişik bir ilacı aynı isimde piyasaya verebilir miydik, verseydik bunu Sağlık Bakanlığı kabul edebilir miydi;

Bunu böyle alıp sütunlar içerisinde; işte buyurun, hem de isim belirterek ve tabii müessesenin manevi şahsiyetine de dokunuyor bu. İsim belirtilerek şu dozajdan şu doza indirdiler ve fiyat arttırdılar demenin ben pek doğru olduğunu sanmıyorum.

Mesela bir örnek alırsak, gene Upjohn Firması, hepiniz tanırırsınız, Amerika'da 400 miligramlığına Mothril dedi, 200 miligramlığına da Haltran dedi. Bu gerekçeler içerisinde yaptılar bunlar da, bizim yaptığımız gibi.

Şimdi bazen bize reklam töhmeti atfedilir. Yalnız ilaçta reklamı çok iyi anlamak lazım. Zannedirim hepinizin çoğunlukla bu alanla temasınız olduğu için bilirsinizki ilaçta bir reklam vardır, ilaçta bir propaganda vardır. Reklam azdır, zaten yasalara bağlanmıştır, ama propaganda vardır. Bu, ilaçta bir zorunluktur. İlaç doktoru anlatmak mecburiyetindedir, hele yeni çıkmış bir ilacı. Yan etkisi varsa yan etkisiyle, yoksa neden olmadığını izah etmek zorundasınız.

Biraz evvel verdiğim örneğin ne demek olduğunu doktor o arada İbobufen'in gelişmeye bağlı 400 miligramdan 200 miligrama neden düştüğünü anlatmamız lazımdır. Şimdi propaganda konusunu burada ayrıntılarıyla arz etmeyim, ama hepinizin yakinen bildiğini tahmin ettiğim bir konudur. Fakat atfedilen bir töhmet olduğu için buna sadece değinmek istedim.

Yalnız gene batıdan örnekler almak gerekirse, Türkiye'de satış ve tanıtım giderleri üretim fiyatından ortalama yüzde 11,5; oysa örneğin İsviçre'de yüzde 31, Almanya'da yüzde 25, OECD ülkelerindeki ortalaması da yüzde 24 ortalamaya karşı, demekki bizim de ortalamamızın yarısındayız.

Şimdi bugünkü başlığı taşıyan seminerin, fiyat konusuna müsaade ederseniz geçeyim.

Hem ekonomik, hem de teknolojik açıdan ilaç, sayısız ürünler gibi, belirli kurallara bağlı bulunan bir sanayi dalında yapılır.

Arkadaşlar, şimdi zaman zaman özellikle ilacın içinde olmayan arkadaşlarımız ilacın iki yönünü karıştırıyorlar gibi geliyor bendenize. Bir defa ilaç bir endüstridir her endüstri gibi endüstridir. Her endüstrideki gibi girdileri vardır, her endüstrideki gibi değer artışları sırasında masrafları vardır ve nihayet ürün olarak çıktığı zaman vergilerini, işçiliğini vesairesini ödedikten sonra belli bir fiyatla çıkar. Bu fiyat, sanayi ürünü olarak fiyat, her sanayi alanında o sanayicinin bilgisine veyahut isteğine bağlıdır; bizde öyle bir şey yoktur. Biz istegimize, bilgimize göre fiyat koyamayız, bir otoritenin otoritesi altında ilacımıza fiyat koyarız.

Yalnız, bu fiyatın içerisinde sanayi kolu eğer geliyecekse, ki gelişmek için zaten

kurulur, topluma yatırım yapması, değer artışlarını, katma değerini arttırmak için sanayi kurulur ve onun orada hayatiyetini muhafaza edebilmesi için kâr etmesi için şarttır.

Şimdi kâr konusu toplumumuzda biraz değişik tahlil ediliyor galiba. Orada sosyal zorunluluğu ortaya çıkıyor bu konunun. İlacın bir sosyal zorunluluk yönü olduğunda zannedirim hiç kimsenin kuşkusu olmadığı gibi benim de kuşku yok elbette, ben de bu toplumda çalışan bir vatandaşınız olarak arz ediyorum ve duyarlılığım da hiç kimseden daha aşağı değil. Yalnız, endüstride kâr konusunu belirli bir aşamada tutmamız lazım, biraz sonra onu göreceğiz.

Bir endüstri dalı önemli bir yatırım, büyük işletme kredileri, geniş bir personel ve ileri bir teknoloji demektir. Üstelik bütün bunların yıllık kredi faizlerini yüzde 110'lara eriştiği yüksek enflasyonlu bir ekonomide gerçekleştirildiğini de unutmayalım lütfen.

Öyleyse teknolojisi, kredisi, çalışan insan gücü açısından bütün öteki endüstri dallarından en küçük farkı olmayan koşullar altında çalışan bir ilaç endüstrisi, bütün maliyet girdilerinin hızla arttığı bir dönemde ilaç fiyatları gerekli oranlarda artmazsa nasıl yaşayabiliriz diye bir paragraf yazmışız buraya.

Şimdi efendim, 28 Aralık 1984 tarihinde bir fiyat kararnamesi çıktı. Bu fiyat kararnamesine göre ilaç firmaları ürün başına yüzde 20 kâr etmesi imkânına bağlandı. Toplamda da bu sanayi vergiden önce yüzde 15 kâr edebilir dendi.

Şimdi hiç beklemediğim bir merciden, bir arkadaşımızdan şöyle bir ifadeyi gazetelerde okudum gene maalesef;

"Mademki yüzde 20 kâr imkânı verilmiş, neden etmiyorlar."

Arkadaşlar, şimdi bir eleştiri yaptığımız zaman, eğer o eleştiri finansal bir eleştiriyse ben olsam finanstan anlayan birisine danışırım. Eğer teknik bir alansa, gene teknikten anlayana sorarım.

Bizim bugünkü ortamda, Türkiye'nin enflasyonist ortamında Sağlık Bakanlığına müracaat ettiğimiz zaman o tarihte istediğimiz fiyat, bize verildiği zaman arasında geçen süre içerisinde enflasyonun oranı da hesabedildikten sonra, bu hesaplardan sonra bunun mümkün olmadığını, bu eleştiriye bize yönelenin yapmaması lazımdı, en azından bunu yaptığı zaman da teknik alanda hep arkadaşlarımız, teknik hep araştırma demektir, teknik gerçekleri bulma demektir; bu gerçekleri bulma çabasında olmalı ve bizi böyle toplumda belli bir hüviyete sahip bir kuruluş olarak da isim belirterek sütunlarda bizi teşhir etmemeleri lazımdı ve bunu da bugün hesabetme lütfunda bulunurlarsa bu bildirin çok yanlış olduğunu görmüş olacaktırlar.

Bugün Türkiye'de ilaç endüstrisinin kâr oranı yüzde 5'ler civarındadır. 5,6 veya 5,7'de dolaşır, hatta bu, bundan önceki yıllarda daha azdı. 1985'te yüzde 5,9, 1986'da yüzde 1,2, 1987'de de 7,6'da kaldı; ortalama yüzde 5-6 arası.

Şimdi ortaya istifham atıldığı zaman insanlar buna inanma eğilimi gösteriyorlar, oysa ben şimdi uygar bir toplantıdayız, bir taraf, nihayet bendeniz bir tarafım, endüstriyi temsil eden bir kişiyim. Yalnız Türkiye'de bu gerçekleri saptamak için imkânlar var. Bunlardan bir tanesi benzetme, yani başka ülkelerde acaba bu iş nasıl.

Bir ikincisi de, kendi ülkemiz içinde yapılabilecek olan denetleme. Bizim her zaman hesaplarımız açık. Arkadaşlarımız veyahut da sanayii eleştirmekte ısrar eden kimselerin Türkiye'deki kurulları kullanmalarını ben bilhassa rica ederim. Bir Maliye Bakanlığı var, teftiş heyeti var, mali uzmanlar var; bunun yapılmasının belki bize de yararı var, ama en azından sütunlara yansımadan önce bilme olanağını verecektir bize.

Şimdi dış ülkelerde bu iş nasıl acaba; Avrupa'da 1987 sonbaharında yapılan bir uluslararası araştırmaya göre; Federal Almanya'daki fiyatlar 100 olarak alındığı zaman şöyle bir tablo çıkıyor ortaya.

Çok kişinin imrendiği ileri sosyal güvenlik sistemlerine sahip İskandinav ülkelerinde ki Norveç'te 103, Almanya'da 100, Danimarka'da 114, Finlandiya'da 128, Avrupa Topluluğunun önde gelen ekonomisi Federal Almanya'da 100, Fransa'da 91, İtalya'da 79, İngiltere'de 66 ve kapı komşumuz Yunanistan'da bile ilaç fiyatı yüzde 57, yani D. Almanya'da biliyorsunuz sosyalist bir ülke, orada 100, Yunanistan'da yüzde 57. Aynı yöntemlere göre Amerika'da ilaç fiyatı yüzde 83, sosyalist blokta bu alanda oldukça iyi durumda bulunan Macaristan'da yüzde 46. Uluslararası karşılaştırmada Türkiye 29 puanda.

Şimdi, biraz sonra değineceğim, illa ilaç endüstrisini vurmak için 3 bin küsur ilaç üreten bu sanayi dalının içerisinde 16 tane arayıp tarayıp ilaç bulup, buyurun size işte Türkiye'de bu iş pahalı demek bilmem ne kadar insaf ölçülerine sığar? Ben size uluslararası rakamlar arz ettim. Herhalde oradaki sanayi kuruluşları devletle anlaşmış topluma bir tırpan atalım da görsünler dememişlerdir. Biz o alanda çalışan sanayi kolları gibi aynen Türkiye'de de o sanayii uyguluyoruz ve sizin huzurunuzla çıktığımız zaman da bizim ürünlerimiz o ürünlerin kalite itibarıyla aynıdır diyoruz ve diyoruz ki, bizim ilaç, Almanya'daki 100 esasına göre alınırsa fiyatımız 29'dur diyoruz. Bu 3 bin küsur ilaç kalabalığı içerisinde söylüyoruz.

Şimdi 16 ilaç denilmişti, oradada iyi araştırma yapılmamış. Biz de 16'yı duyduktan sonra yaptığımız araştırmaya göre, meğer o 16, bize töhmet vermek için bulunup çıkarılan, sütunlara yansıyan 16 ilacın 6 tanesi ithalmiş, orada da bizim dediğimizi vurgulamış oluyorlar arkadaşlarımız. 16 ilacın 6 tanesi ithal. Zannediyorum Kayâ Bey bu konuya değinecek. Kalan 10 ilaç da, mesela İtalya'da 1985-1986 fiyatını almışlar, bizdekinin 1988 olmasını uygun bulmuşlar, bu da doğru değil. Yapılan hesaplarda, eğer 3 binin içinde 16 alınacaksa, o 16'nın hiç olmazsa sağlıklı olması gerekirdi diye düşünüyorum.

Mesela çok ilginç bir bilgi, gene gelen töhmetlerin bazısına cevap vermek için; fiyatı 1000 liranın altında olan ilaçlar tüketimin tam yüzde 56'sını karşılıyor, yani tüketilen ilacın yüzde 56'sının fiyatı bin lira ya da bin liranın altındadır.

Şimdi anti propaganda yapmayım, ama galiba büyük şişe suyunun fiyatı da bin lira civarında.

Şunu da hemen ekleyeyim, yüzde 18-19'u da 1000-2000 arasında olan ilaçlar.

Bugün dünyada 172 ülke var bildiğiniz gibi. İkinci Cihan Harbinde de epey çoğaldı bunlar. Bunların içerisinde sadece 36 sında gerçek manada bizim gibi ilaç endüstrisi var. Bundan zannederim hepimiz ilaç alanının ya içinde ya da yakınındayız, sanırım ve umarımki bundan övünmemiz gerekir gibi gelir benzedine.

Bugün ilaç endüstrisi neden başında bu kadar tek endüstri diye vurguladım, onu da kısaca ifade ettikten sonra sözlerimi bitireyim

Biz toplum olarak, tüketici olarak acaba bir üründen ne bekleriz; bir üründen piyasaya çıktığımız zaman aradığımızı bulmak isteriz bittabi, ilk hakkımız bu. İkincisi de, cebimize paramızı koymuşuz, o ürünü alıyoruz ürünü alırken, ne yapalımki bu Türkiye'dir, bunun karşılığında Alman, oradaki tüketici bunun daha iyisini alıyor, Amerika'daki de daha iyisini alıyor demeyi katiyen kabul etmeyiz, etmememiz de lazım tabii. En azından aynı kalitede olmasını bekleriz, bu da ikinci isteğimizdir.

Üçüncüsü de, tabii dünyanın en ucuzu olsun deriz, bunu da başka hiçbir endüstride, bu üçünü de bir arada bulamazsınız arkadaşlarım. Araştırın, biz içinde olduğumuz için tabii bunları düşündük, belki siz düşünmemişsinizdir, ama düşünün ve biz böyle bir sanayi ortaya getirdiğimiz için ve bunun içinde çalıştığımız için övünüyoruz ve bu övünme bunun karşısına benim biraz evvel arz ettiğim türden eleştiriler çıkınca elbette üzülüyoruz ve üzülmekte zannederim haklıyız.

Konuşmamı üç bölümde yapacağım demiştim, üçüncüsü çok kısa. Şimdi Merkez Heyetinin Sayın Başkanına benim iki sorum var.

Şimdi ülkemizde bir sıra sağlık sorunu olduğunu hep biliyoruz. Biz ilaç endüstrisi olarak sağlık sorunları içerisinde o dalı en iyi ölçülerde hallettiğimize inanıyoruz. Şimdi bu böyle olduktan sonra, mademki arkadaşlarımız haklıdır tabii, bu ülkede sorumlu kimselerdir, mademki sağlık konusunda bu kadar duyarlıdırlar ve sorumludurlar, öyleyse bu konuda böylesine duyarlı olduklarına göre, acaba sağlık alanında başka yani bu alanın içerisinde başka alanlarda tüketiciyi düşünerek önlemler almayı düşündüler mi? İlaç dışında da olabilir tabii bu önlemler.

İkinci sorum; genel sağlık sigortasının tek çıkar yol olduğunu bütün dünya kabul etmiş bulunuyor. Siz bu konuda ne gibi çalışmalar yaptınız?

Çünkü, ilaçta ilacın sosyal yönünden bahsedildiği zaman doğal olarak insanların bir belli eğilimi oluyor. Şimdi bütün bu konuşmaların sonucu şu;

İlaç endüstrisi bir endüstridir, endüstri kurallarını zorlayamazsınız. Endüstri kuralları yalnız ilaç için yapılmaz, endüstri için yapılır. Endüstri kurallarını zorlayıp

yahut da bir endüstri kolunu zarara zorlayıp sorununuzu çözemezsiniz. Mademki çöze-
mezsiniz tabii bunun çaresinin olması lazım. Çareyi de bütün dünya bulmuştur, bütün
dünya bulmuş bu çareyi. Her yerde bunun sosyal yapısı düşünülmüş ve bunun çaresi
de getirilmiş. Örnek kısaca; İkinci Cihan Harbinden sonra İngiltere'de işçi partisi iktidara
geldiği vakit, ben sosyal devletim dedi, ki İkinci Cihan Harbinden sonra sosyal devlet
kavramı bildiğiniz gibi çok yaygınlaştı; Ben sosyal devletim, binaenaleyh, ben halkın
sağlığına ve eğitimine bakmakla yükümlüyüm dedi ve tüm sağlık konularını devlet-
leştirdi. Ben hastama ilacı da bedava veririm, gözlüğünü de bedava veririm, hastalığımı
da, hastasını da, yatağını da bedava veririm dedi, bütçesi içerisinde transferler yaptı;
ama ilaç sanayii çöksün, batsın, dağıtsın demedi. Demedi, çünkü uygar bir ülkeydi.

Ne yaptı; İngiliz ilaç endüstrisinin en büyük gelişmesi İkinci Cihan Harbinden
sonradır Yardım etti, gelişmesini etkilemeye çalıştı, çünkü ben ondan ilaç alacağım
dedi, o daha verimli çalışır, bu benim daha ziyade yararımadır dedi.

Şimdi bunu yalnız İngiltere yapmadı, bir ölçü içerisinde başka ülkeler de yaptı-
lar. Bu yapılmadığı zaman da kalan bir tek alternatif vardı, o da sağlık sigortası.

Türkiye'mizde biz bugünkü alım gücü içerisinde halkımızın çok zorlandığını
herkes kadar biliyoruz efendim, biliyoruz ve bunun üzüntüsü inhisar altında değildir.
Belki biz bu alanın içinde olduğumuz için, alan içinde olan arkadaşlarımız gibi, onlar-
dan da belki daha çok demeyeyim, yani alanın içinde olmayanlardan belki daha çok
bunun üzüntüsünü çekiyoruz.

Arkadaşlar, ama bunun çaresi böylesine çekişme, böylesine kabahat arama
değil. Bunun çözümleri dünyada var, biz de bu çözümleri öneriyoruz.

Sağ olun, çok vaktinizi aldım. (Alkışlar)

NEZİHİ DEMİRKENT— Efendim, Sayın Eczacıbaşı konuşmasını 9 dakika
uzattığı için, Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Başkanı Sayın Mekin Tanker'in
konuşma süresine 9 dakika ilave ediyorum. Çünkü biz gazeteciler olarak özgürlükten ya-
nayıp, ikinci konuşmacıların konuşmalarını kısıtlamayı düşünmedim, olsa olsa her za-
man olduğu gibi toplumdaki, yani soru soracaklardan kısıtlamaya gideriz gerekirse.

Buyurun Sayın Tanker.

PROF. DR. MEKİN TANKER (Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Başkanı)
Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Her şeyden evvel size bu toplantı için zaman ayırdığınızdan, bu toplantıyı
sağlamak üzere sarfettiğiniz gayretlerden dolayı teşekkür etmek istiyorum.

İlaç işverenlerinin sayın temsilcileri, meslektaşlarım sayın eczacılar, sayın basın
mensuplarını görüyorum bu sıcak havada, hepimiz bir meselenin çözümünü için bir arada
burada bulunuyoruz.

Şimdi sözlerime başlamadan evvel bir hususu açıkca söylemek istiyorum. Bizler bir taraf değiliz. İlaç sanayii açısından, ilaçlar bakımından, ilaçlardaki sorunlarda bizler taraf değiliz. Bizler, Türk Eczacıları Birliği olarak bir meslek kuruluşuyuz ve mesleğimizin görüşlerini aktarıyoruz. Bu eğer bir taraf gibi oluyor ise; yapılan işlemler Türk Eczacıları Birliğinin temsilcisi olduğu eczacılık mesleğinin yararlarına değildir de; onun için karşı gibi görülmektedir. Yoksa, bir taraf olmak ne amacımız, ya da kesin, zınhar üzerimize yakıştırmıyoruz, bir sanayinin, Türkiye'nin zaman zaman hakikaten büyük ihtiyaçlarına cevap vermiş bir ilaç sanayiini -oradaki kelimeleri kullanayım- çöksün diye, batsın diye herhangi bir ne görüşümüz vardır, ne ufak bir bu yolda bir bilinç arkası düşüncemiz dahi vardır. Onun için, böyle bir ithamın tamamen dışında olduğumuzu sözlerimin başında ifade etmek istiyorum.

Şimdi efendim, ben konuşmamı üç bölümde özetleyeceğim. Evvela bir kere niçin buraya geldik, onu söyleyeceğim. Daha doğrusu buraya gelmemizin başlangıcı 14 Mayıs'tır. 14 Mayıs Eczacılık Günüdür Türkiye'de.

Türkiye'de 14 Mayıs Eczacılık Günü ve 14 Mayıs öncesi gelişmeler bir kere daha göstermiştirki, eğer ilaç fiyatları üzerindeki tutumlar bugünkü gibi devam ederse ve gittikçe artan bir biçimde şiddetini gösteriyor ise, bu, Türk eczacısı için, Türk Halkı için ve Türkiye'deki kamukurumları için zararlı sonuçlar verecektir.

Bu nedenlerdirki, 14 Mayıs arifesinden itibaren başlamak üzere birçok eczacı odalarımız kendi bölgelerinde çok geniş çalışmalar yapmışlardır. 14 Mayıs'ta hem Ankara'da Merkezde, hem çeşitli odalarda, İstanbul'da, İzmir'de, Antalya'da, Samsun'da, Adana'da, Erzurum'da ve birçok odada elde bulunan imkânlar nispetinde belgeler muvacehesinde bu konu işlenmiştir ve anlatılmaya çalışılmıştırki, ilaç fiyatları açısından önemli birtakım gelişmeler vardır. Bu gelişmeler, açıklanması gayri mümkün bir seviyeye, bir düzeye gelmiştir. Bunlara mutlaka ve mutlaka bir çözüm bulunması gerekmektedir. Olay budur. Fakat bu sorulara tam bir cevap alınamadığı için; gerek resmi otoriteden, gerekse ilaç işverenlerinden, ilaç üreticilerinden tam bir cevap alınması imkânı bulunmadığı için mesele nihayet basında incelenmiş ve ayrıca işte böyle bir açık oturum meydana gelmiştir.

Ben, bu açık oturumu talihsiz de görmüyorum. Basında incelenmesini de anormal görmüyorum, yani mutlaka basın bulunmadığı bir yerde, tabii elbette biz sorunlarımızı karşılıklı görüşeceğiz, mutlaka karşılıklı birbirimize anlatmaya çalışacağız, ama ne varki kamuoyu da bunu bilsin, bunda ne zarar varki? yani basının bu işin içerisinde olmasının ne gibi bir zararı var?

Bugün burada sizlerin hep bir arada olmasını da ben olayın buralara sürüklenmesi gibi telakki etmiyorum. Çok güzel bir ortam oluşmuştur, gayet de iyi olmuştur. Hep beraber görüşeceğiz, ama şöyle zannediliyorsa, elbetteki bu olmayacaktır. Buradaki arkadaşlarımız bu sıkıntılı hava içerisinde dikkatle izlemektedirler, sorularıyla katkıları da bulunacaktır, ama bu bir hücum değildir, herhangi anormal bir sonucun alınmasına yönelik değildir. Elbetteki bizler burada meseleyi enine boyuna tartışacağız.

Sizler olmazsanız bunları kim tartışacak, bunları uygulayanlar sizler değil misiniz? elbetteki böyle olacak.

Efendim, şimdi müsaade ederseniz birkaç da slayt göstermek istiyorum. Çünkü, vaktimiz kısıtlı olduğu için rakamları tek tek okumanın pek de bir faydası yok, onun için birkaç örneği slaytla göstermek istiyoruz.

Birinci slaytta 1988 yılı başı ile 3-4 ay sonraki ilaç fiyat artışları görülüyor. Bizim 14 Mayıs Eczacılık Günü öncesi tesbit ettiğimiz durum bu slayttaki birkaç örnekte gözüküyor.

Burada aslında çok yüksek rakamlar var. Liste tamam değil, daha aşağıya inildiği zaman daha yüksekleri var, daha alçakları var, ama bir fikir versin diye söylüyorum.

Şunu da hemen başta söyleyeyim, çeşitli örnekler vereceğiz. Bu örnekler birer ikiye olacaktır, elbetteki böyle olmak durumuda vardır. Meseleyi eğer çok uzun boylu, bir iki gün süren seminer biçiminde düzenlersek, bütün örnekleri sırayla da getirebilirim.

Bizim tespit ettiğimiz şu; 1988 başı ile 1988 başından üç ay sonra ortaya çıkan olay, bundan evvelki geçen yılı, 1987 ve 1986 rakamlarını çok çok geride bırakacak bir endişeyi bize getirmiştir, olay budur, bizim bu listeden tespit ettiğimiz budur.

Bu tespitlerimizi aslında 1987 yılında da yaptık ve gösterdi ki, döviz artışlarıyla ilaç fiyatları artışlarında bir farklılık var, döviz artışlarına uymuyor. Tabii biz bunu derken bir itham olarak söylemiyoruz, cevap verilmesi gerekli bir soru olarak söylüyoruz.

Çok sevgili arkadaşım, öğrencim bir zamanlar ve çok değerli bir sanayici bugün, Sayın Müderrisoğlu arkadaşım İzmir'de bize cevap verdi, memnuniyetle karşıladık, Dedi ki;

"Siz yanlış hesabediyorsunuz, öyle değil, siz dolar diyorsunuz öyle değil. Kimisi dolardır, kimisi İsviçre Frangıdır, kimisi Alman Markıdır."

Aynı örnekleri getirdik, o sırada dediği örnekler de doğrudu. İzmir'de yapılan toplantıdaki rakamlara göre Alman Markına biraz geride kalıyordu ama bugünkü fiyatlarla yapıyoruz, şimdi gene geçti. Yani yetişemiyor, anlatmak istediğimiz bu.

O şekilde bir hızlı artış varki, bu hızlı artışa yetişmemiz mümkün değil, takip dahi edemiyoruz.

Dikkat ediniz, bu değişen tablo 14 Mayıstan bu yana değişen tablodur. Demekki fiyatlarda öylesine bir değişiklik olmuşturki, tekrar ileriye gitmiş. Bu tabloyu onun için size gösteriyorum.

Şimdi, bu ilaç fiyat artışlarında hakikaten birtakım örnekler var. Sayın Eczacı-

---

başı'nın dediği de doğrudur. Bu örnekler işte böyle oradan seçiliyordu, buradan seçiliyordu. Tabii çarpıcı olan örnekleri seçip onları getiriyoruz, onları koyuyoruz; ama bu örneklerdeki fiyat değişikliklerini açıklama imkânı yok.

İstiyoruzki, bunlar bir yetkili ağızdan açıklanabilsin, bu böyle oldu da; şu söyle oldu diye ve biz de buna ikna olalım, bunu istiyoruz biz. Aslında yaptığımız bir soru sormadan ibarettir, teşhir etmekle hiçbir ilgisi yoktur.

Hepiniz hatırlayacaksınızki son günlere kadar her toplantıda basın mensupları arkadaşlarımız da bilirler, ben hiçbir zaman ilaç ismi vermedim, hiçbir zaman ilaç ismiyle herhangi bir firmayı teşhîre kalkışmadım, ama şimdi hep bir aradayız, çünkü bütün bu görüşmeleri ilaç sanayinin غيابında yaptığımız için öyle yaptım, intikal etmiş olan rakamlar başka biçimlerde elde edilmiş rakamlardır, doğru rakamlardır.

Şimdi tabii hep bir aradayız, o yüzden müsaade ederseniz ben müstahzarları burada göstereceğim, hep beraber incelemek durumundayız.

Bakınız şimdi bir örnek bu slaytta. Bunu açıklamak mümkün mü, değil mi ben bilmiyorum. Tranko Buskas 20 draje, Tranko Buskas 40 draje. 20 drajenin fiyatı 836 lira, 40 drajenin fiyatı 2060 lira. Bu olabilir mi, var mı bunun bir açıklaması? Bize göre yok. Belki vardır, belki biz bilmiyoruz. O zaman soru bir, yani bu nedir, bunun açıklaması nasıldır?

20 draje 40 drajeye çıktığı zaman iki mislinden fazla fiyatı nasıl olabilir? Bu, aynı anda bir eczaneden alınmış olan bir örnektir, bize göre yoktur açıklaması.

Şimdi deniyorki, acaba doz arttırmak suretiyle ilaç fiyatında artış olabilir mi? Oluyor o, işte burada bir örnek daha var, biri 5 mg, biri 10 mg, tabletler biraz daha büyüyor, tamam bir masraf oluyor, ikisi de 30 tablet, biri 6600 lira, biri de 12870 lira.

Şimdi perakende satış fiyatı üzerinden ilaç hammadde fiyatı takriben üçte biri falan, bu ilaç İşverenler Sendikasının rakamlarından aldığımız değerlendirmedir. Öyle olursa 8800 lira olması lazım. Haydi fiyat arttı, biraz daha değişiklik falan oldu, ama 8800 lira ile 12870 lira arasında çok büyük fark var. Var mı açıklaması? Belki vardır, biz bilmiyoruz, buda bir soru.

Biz bunların cevaplarını aramaya çalışıyoruz.

Formül değiştirmeye acaba ilaç fiyatı değişir mi? Değişiyor, işte Becozyme Forte, işte Becozyme C Forte; ikisi de 30'ar draje, ikisinde de vitaminler aynı, birisine C vitamini ilave edilmiş, 200 mg. Birincisinin fiyatı 880 lira, bizim majistral tarifemize göre, biliyorsunuz eczacılar hammaddeler birer gram, ikiye gram alırlar, oradaki rakamlara göre bakıyoruz, içine konan vitamin C'nin fiyatı 168 lira, 168 lirayı ilave etmek olacak 1000 lira fakat 2120 lira, nasıl oluyor, biz bunu anlayamıyoruz, onu soruyoruz. Bu da bir soru.

Belki var bir açıklaması, sayın arkadaşlarımız da buradalar, yani afederseniz,

teşhiri yüzde yüz düşünüyorum, ama sorunun bir açıklaması olması lazım bize göre. Eğer yoksa, o zaman tabii bunları bir yere getirmemiz lazım, bir yol bulmamız lazım. Düşündüğümüz budur.

Biraz evvel Sayın Eczacıbaşı söyledi; bir başka örnek, Maprosyon Apranat, hani ismi değiştirilerek acaba fiat değişikliği yapılır mı? İşte yapılmış, biraz formül değişikliği, biraz isim değişikliği; formülde değişiklik ne; biri sodyum tuzu, biri değil. Sodyum tuzuna başka bir isim verilmiş, yani miktar farklı gibi gözüküyor, ama değil malum olduğu üzere, o sodyumun ilavesinden olan fark yani etken madde aynı miktarda.

Bakıyoruz özellikleri itibariyle acaba sodyum tuzu diğerinden daha mı farklı bir erirliği bakımından, normalde farklı olması lazım, bakıyoruz o da yok, yani prospektüsünden çıkardığımız ibareler orada, o da yok, ama birincisinin fiyatı, aynı ilaç, aynı etken madde, bakıyoruz endikasyonu aynı, kontrendikasyonları aynı, hepsi aynı, ayrıca klasik kitaplarda da böyle, biri 3300 lira, biri 5650 lira; nasıl açıklayacağız, bize göre bir açıklaması yok, onun için bir soru işareti de burada var.

Biraz evvel Sayın Eczacıbaşı söyledi, işte Atril, Dolven, birisinin etkisi anti romatizmal, yani bugün eğer etki biçimleri değişmiş ise; o zaman bu iki ilaç aynı ilaç, gene etki biçimlerinin değişmesi lazım gibi düşünüyorum bir ve ikiside ağrı kesicidir, ateş düşürücüdür ve belki reçetesizdir, gene her ikisi de anti romatizmaldir, analjeziktir ve ikisi de reçetelidir, ya öyledir, ya böyledir, değişik olamazki isimleri, nasıl olsun da farklı olsun. Çünkü miktarlar aynı, doz aynı, etken madde aynı, hepsi aynı.

Hakikaten 100 drajelik 200 miligramına bakıyoruz 3533 lira, 400 miligramına bakıyoruz 9226 lira, 2.61 fazla, bu nasıl oluyor, içindeki sadece etken maddeyi değiştiriyor, üçte bir oranda etkisi olur, haydi bir miktar genel masraflardan birşeyler gelir, ama 2,61, 2,6, 2,5'undan fazla nasıl olur bu fiyat, anlamıyoruz. Onun için soru işaretimiz var, bunun da belki açıklaması vardır, alacağız. Eğer makul bir açıklaması varsa elbette bunlar da bu meselelerin ortaya atılmasıyla belli bir yere gelecek demektir.

Bir başka örnek; bypen 1 gram, bakınız ambalajları aynı, birazcık serum kısmı değişik, onun için çıkardık, biraz daha büyük bir ampule konulmuş. Bypen 1 gram 7160 lira, etken maddeyi ilave ettik, 10 bin lira civarında olması lazım, 13093 lira; pek bir açıklaması yok bize göre. Bir de 5 gramlığını alalım; 5 gramlığı alırsak tabii fark daha çok artıyor, 5 gram bypen 31860 lira.

Bizim yaptığımız hesaba göre 20 bin lira civarında olması lazım, hani başka maliyet unsurları da olsa; 20 bin lira ile 30 bin lira arasında 11-12 bin lira fark var. Bu fark nereden geliyor; biz bunu da açıklayamıyoruz kendi kendimize. Çünkü biz sanayinin içinde değiliz, rakamları bilmiyoruz, belki vardır birtakım rakamları, ama o rakamların öğrenilmesi lazım. Bu da bir başka soru işareti.

Brufenler var, işte 400 mg, 300 mg. Bu daha önceden verilmiş bir örnek ve ona göre bir düzeltme de sonradan oldu. Yeni fiyat artışlarıyla gördüğünüz gibi bir kısmı

---

biraz az arttırılarak, bir kısmı biraz çok arttırılarak bir dengeye gelir gibi oldu, ama gene de şu oranları açıklamak mümkün değil.

Bize göre bir ilaç iki misli doz taşıyor ise 1,4 civarında bir artış olmalı gibi diye düşünüyoruz biz. Bu yanlışımızsa, bunun hakiki rakamının mutlaka bulunması lazım. Bu 1,4 müdür, 1,5 midir, 1.45 mudur; her neyse, bu rakamın bir yerde ortaya çıkması icabetmektedir, eğer formül değişikliğiyle, doz arttırmayla yanlışlık yapmak istemiyor isek.

Şimdi böyle olunca birtakım başka anormal sonuçlar görüyoruz. Flupamid, Fludex 2.5 mg İndapamid taşıyor, 30 draje, 10 draje falan. 1 drajenin fiyatını hasebediyoruz, biri 100 lira, biri 176 lira. Şimdi bu nedir; demekki bir firma üretirse 100 liraya satabiliyor, bir firma üretirse 176 liraya satabiliyor.

Bunun bir cevabını aldık, almadık değil, bunun bir cevabı var, deniyorki; Firmaların maliyetleri birbirinden farklıdır. Doğru, firmaların maliyetleri birbirinden farklıdır, ama acaba bu oranda mıdır? yüzde 76 olur mu? Burada bu soru işaretini söylemek istiyorum. Daha sonra bir başka noktada gene buna değineceğim, bir örnek daha gördükten sonra.

Bu da bir başka örnek, eski örnek, burada da 2.4 artış var.

Şimdi bu örnekte, Ketotifen taşıyan Astapen ile Zadifen biri 76 lira, biri 393 lira. Şimdi bu da çok büyük bir fark. İki firmanın maliyetleri arasında fark olur, ama bu kadar da olur mu? Onu da bilemiyoruz. Hammadde maliyetinden de oluşabilir tabii, ama iki hammadde, eğer her iki hammaddede farmasotik standartta ise o takdirde acaba bu hammaddelerde bu büyük farklılık makul mudur değil midir; değilse eğer, yani ucuz olanı farmasotik standartta değilse nasıl imaline müsaade ediliyor; bunların her biri birer soru işareti.

Şimdi maliyetler esas alınsaydı şu çapraz tablo olmazdı. Bunun sol tarafında daha ucuz fiyatlı ilaçlar var, sağ tarafında onların muadili olan daha pahalı fiyatlar. Ama firmalara dikkat ederseniz çapraz. Firmanın birisinde Alfasilin 500 ucuz iken, öbüründe Alfasilin 1 gram için daha pahalı. Firmanın öbüründe de Alfasilin 500 pahalı iken Alfasilin 1 gram daha ucuz. Bunu da biz açıklayamıyoruz, eğer firma maliyetine göre ise bu iş, firmanın genel giderlerine tabi ise, o taktirde böyle bir farklılığın olmaması lazım

Şimdi bakıyoruz, tespit ettiğimiz bir başka husus var. Türkiye'de firmaların satışları üzerinde bir toplulaşma var ve bu zaman zaman ilaç işverenleri tarafından da anlatılmış. Bu toplulaşma hatta bazan da övünülerek de tabii o firmalar tarafından, doğrudur, bir ticari değerdir, öylece de söylenmiştir.

Şimdi bakıyoruz Türkiye'de ilk firma piyasada yüzde 11'ine sahip, Fransa'da yüzde 7,5. Fransa'da da bir toplulaşma var, ama onun arasında Türkiye ile çok fark var. İlk 5 firma % 43'e 10 firma % 67'ye 40, ilk 20 firma da Türkiye'de 86, Fransa'da

---

---

58. Bu demektirki, Türkiye'de bir toplulaşma var. Yani fiyatı ilaç üreticilerinin bir karşılıklı rekabeti biçiminde oluşturmak mümkün değil. Nedenlerden bir tanesi bu olabilir. Bu da incelenmesi gerekli olan bir husus.

İşte Avrupa fiyatları meselesi de buradan çıkıyor. Biz diyoruzki, bu anormallikler var ya, bunlar öyle bir hale geliyor, hani hep deniyor Türkiye'de daha ucuz; ama öyle değil, bunlar eskiden beri verdiğimiz listeler, buraya örnek diye koydum. Bazılarında diyoruzki bunlar orada daha ucuz, bu da nasıl oluyor, bunu da açıklama imkânı yok, bu da soru işaretlerinden birisi.

Gene bakıyoruz kamukurumlarına verilen ihalelerde yüzde 62 gibi indirmeler oluyor, mesela yüzde 53, yüzde 40 gibi indirimler oluyor. Tabii bunun toplu satış nedeniyle birtakım indirmelerin olacağı tabiidir. Ama acaba bu kadar büyük rakamlar mı olabilir, bu mümkün müdür; bu da bir soru işaretidir. Bu soru işaretlerine cevap bulma imkânımız olmuyor.

Şimdi bunlara bazı cevaplar arıyoruz ve bazı cevaplar da alıyoruz ufak tefek. Bir de hiç tasvip etmediğimiz, hiç de yakışıklı bulmadığımız başka cevaplar da alıyoruz. Şimdi aldığımız bazı cevapları tepegözle göstereceğim, çünkü bunlar maalesef hazırlanamadı.

Şimdi 101 soru, 101 cevap ellerimizde, bunun bir sayfasının pransparanını çıkardım buraya. Burada Türkiye'de ilaç pahalı mıdır? bin liranın altında olan ilaçlar yüzde 56, 10 bin liranın üstünde olanlar da binde 8'dir deniliyor.

Ayrıca bir başka tablo daha var. Burada da deniyorki, Türkiye'de ilaç fiyatları Almanya 100 olursa ona göre hesabedilir. Bunun arka sayfasında da deniliyorki, Türkiye'de ilaç fiyatlarının ortalaması 750 liradır.

Şimdi ben eczacı meslektaşlarıma soruyorum, her gün satanlar, ortalama 750 lira mı? ("Hayır" sesleri)

İşte burada da cevap veriyorlar, ben sorduğum zaman da hep bu cevabı alıyorum. Onun üzerine bir küçük çalışma yaptık tabii ve bazı firmalar için durumu şöyle bir gözden geçirdik. Baktıkki bu yüzde 56 değil bin liranın altında olanlar, yüzde 17 var, 18 var, 23 var, 10 var, 13 var, 35 falan; bu 7 firma için ortalama yüzde 21. Tabii başka firmalar da olabilir, ama bu firmalar demekki bu ortalamanın dışında.

10 binden fazla olanlara da bakıyoruz, onlar da yüzde 1'in altında rakamlar değil, hep yüzde 10'lar düzeyinde rakamlar. Bir firmada hiç yokmuş, onu da orada tespit ettik. Demekki o da öyle.

Ortalama kutu fiyatlarına bakıyoruz bu firmalar için; 3 bin lira var, 6 bin liralık, 4 bin liralık çıkıyor, bu 750 lira yok ortalıkta. Yani biz onu bulamıyoruz, belki vardır, belki biz yanlış hesab ediyoruz, ama yok ortalıkta. Yani bu cevaplar bizi çok fazla tatmin etmiyor.

Avrupa fiyatlarıyla mukayese de maalesef elimizde yok, Türkiye'de de bulamadık, belki ilaç sanayiinde vardır, biz bunu telefaxla getirdik, onun için pek iyi gözüküyor, Alman Eczacıları Birliğine yazdık, yardımcı oldular, onlar da getirdiler dergiyi. Dergiyi alıp okudukki, bu tablo ilaçla falan değil o her şeyle ilgili, zaten yazıyor burada. Yani Alman Türkiye'ye gelirse ucuza yaşar diyor, onları söylüyor, yani bu tablo ilaçla ilgili de değil, ama Türkiye.... ("Bravo Hoca" sesleri, alkışlar)

Efendim bu cevapları bu şekilde görüyoruz.

İkinci tip cevaplar da var. Deniliyorki, tabii bunlar sadre şifa cevaplar değil; deniliyorki, efendim siz bakmayın, onlar öyle söylerler. Fanatik görüşler vardır. Ben de bunu hiç yakıştıramıyorum, hiç de hoş görmüyorum ve bunu duyduğum zaman kesinlikle böyle bir şey olmaz dedim, ama şimdi şimdi görüyorumki galiba olabilmiş, bilmiyorum.

Fanatiktirler, şartlanmışlardır, onun için böyle söylüyorlar gibi bir ifade oluyor. Başka bir şey daha söyleniyor; deniyorki; öyle ama, sizin eczanede çok kâr ediyor, yani bu bir elma ise elmanın yarısını burası ısıyorsa yarısını da orası ısıyor. Bunu 101 soru, 101 cevapta da görüyoruz. 101 soru, 101 cevapta deniyorki, efendim tamam ilaç sanayiine yüzde 20 veriliyor, aslında yüzde 20 kazanmıyor, yüzde 5 kazanıyor, belki böyledir, biz kimsenin kazancında da değiliz. Biz fiyatların anormal arttığını araştırılmaya çalışıyoruz. Böyledir, ama eczacı da yüzde 25 kazanıyor, hatta hatta bir de üstelik bu yüzde 25, eğer doğrudan fabrikadan alırsa yüzde 34 bu, yani eczacı bu işten daha çok pay alıyor.

Şimdi bir slayt göreceğiz, ilaç işverenleri ve Sağlık Bakanlığının kabul ettiği bir maliyet var, bunu aldığımız kaynağı da altına yazdık, yani biz kendi kaynaklarımızı değil de, daha çok ilaç sanayiinin kaynaklarını kullanmak istiyoruz.

Hammadde 100 ise, doğrudan işçilik 10, genel imalat yüzde 12, genel idare yüzde 11, finansman giderleri yüzde 24, reklam tanıtma yüzde 20-21. Bütün bunları topladığımızda bir de yüzde 20 kâr, yani 35-96 da o ilave ediliyor, böyle bir rakam çıkıyor. Yani eczacının o söylenen yüzde 25'ine tekabül eden rakamlar bunlar. O yüzde 25, yüzde 20'ye tekabül etmiyor, yüzde 20 bütün o masraflar çıktıktan sonra kabul edilen yüzde 20. Eczacının bütün masraflarla beraber yüzde 25, yani o ikisi mukayese edilebilecek iki rakam değil, ikisi de başka rakam. O zaman bunu da ona göre tatad etmek lazım, o rakamları mukayese etmek lazım eğer bir şeyi mukayese edeceksek, yani bu mukayese de geçerli bir mukayese değil.

Bir de ayrıca hani tablonun bu tarafını inceleyince, finansman gideri olsa da olmasa da o yüzde 24 var, reklam tanıtma olsa da, olmasa da var, yani kabul ediliyor, tabii bu da bir şeyler gösteriyor. Belki de öyle değildir aslı, değilse bunların da söylenmesi gerekmektedir.

Sorularımız bunlar idi ve bunların cevaplarını arıyoruz, tabii bir şey daha söyleniyor bize, deniyorki;

Sizi ne ilgilendiriyor? iki şekilde söyleniyor bu, sizin başka hiç mi konunuz yok, bir tek konu ilaç fiyatları mı; ilaç fiyatları da bir konu, başkaları da tabii bir konu.

Hiç sizi ilgilendirmez idi bu, bu işi başkaları uğraşmalıydı deniliyor, bir.

İkincisi deniyorki; bir de ayrıca, eczacıya ne bundan, hani ilaç fiyatı artarsa eczacı da fazla kâr etmiyor mu;

Hiç böyle değil, eczacılık mesleğinin düpedüz zararınadır, bakınız ilk tabloda üç ayda yüzde 70 bir artış var yahut yüzde 50'lere yakın bir artış var. Yalnız üç ayda eczacı bu yüzde 50'yi kazanacak da sermayesine bunu ilave edebilecek mi şu imkânlarla, bu mümkün müdür, bu olabilir mi?

O halde, eczacıyla ne alakası var. Ayrıca daha başka olaylar da var. Eğer günün birinde onu konuşmamız mümkünse bunları da anlatırız. Bu, eczacının başından sonuna kadar zararına olan bir davranıştır. Onun içindirki bütün eczacılar Türk Eczacıları Birliğinin bu görüşlerini tam olarak desteklerler. Yoksa öyle, desteklemiyorum diyen varsa, bir iki kişi varsa onlar incelememiştir, biz kendileriyle görüşürüz, onlar da desteklerler. Çünkü, eczacının tam manasıyla zararına bir fiyat politikası uygulanmaktadır.

Tabii yalnız eczacının zararına değil. Bakınız efendim, şu Türk Eczacıları Birliği Kanunu, tarihi 1956, 6643 sayılı Kanun. Resmi Gazetede 1956'da ilan edildi ve Türk Eczacıları Birliğinin kurulduğunu gösteriyor.

Madde 4'ün (b) fıkrası diyor ki; "Eczacının hak ve menfaatlerini, halkın ve devletin menfaatiyle telif etmek görevi size verilmiştir Türk Eczacıları Birliği... ("Bravo" sesleri, alkışlar)

İşte biz bu görevi ciddiye aldığımız için bu konuların peşindeyiz, bu konuları takip ediyoruz.

Eczacının zararınadır, yüzde yüz zararınadır. Halkın zararınadır, halkın alım gücü yoktur. İlaç işverenleri mutlaka bu konuları görüşüyorlardır, onlar da bu ülke için

de yaşamaktadırlar, elbette konuşuyorlar, ama kendi aralarında konuşuyorlar. Biz de eczacılar kendi aramızda konuşsak, başka türlü olabilir, belki başka görüşlere saplanabiliriz, diyebiliriz ki, canım biz aslında iyi işler yapıyoruz falan diyebiliriz. Mutlaka da iyi işler yapılıyor, yapılmıyor anlamı çıkmasın, yapılıyordur da ama eczacı, eczane-deki eczacı hasta ile doğrudan karşı karşıyadır. İlaç fiyatının artışı kafasına vurulan ilaç ambalajı eczacıdır, durum eczacıya hitabetmektedir doğrudan. Alamıyorum, bana bunun en iyisini yer diye eczacıya diyor, eczacıdan taksit isteniyor. Eczacı her gün bunlarla haşırneşir, karşı karşıya.

Eczacı her gün eczanesine kaç kişi giriyor, kaç kişi girmiyor, bunu bugün biliyor. Onun için eczacı bunu çok daha başka halkın açısından bakmak zorundadır, bakıyor,

---

görüyor, içinde yaşıyor; ama ilaç sanayii böyle olmayabilir. Onun için bunu yapmak zorundadır.

Şimdi peki nasıl yapılacak bu işler. Bu işler nasıl yapılacak derken, iki basit net önerimiz var;

İlaç Fiyat Kararnamesi bugün bu meselelerin incelenmesine elverir biçimde değildir. Yapılsa bile kararnamede yazılı olmadığı için ya yapılıyordur ya yapılmıyordur, ne zaman yapılıyor, ne zaman yapılmıyor belli değil.

Onun için, ilaç fiyat kararnamesinin yeni baştan düzenlenmesi gereklidir. Bizim istediğimiz de budur. İlaç sanayicileri buna evet demeliler, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı buna evet demeli, biz de katılmamız ve beraber düzenlemeliyiz bunları.

Nedir bunun usulleri; diyeceksinizki size ne oluyor, siz ne karışıyorsunuz; işte 4 üncü maddenin (e) fıkrası diyor ki;

"Türk Eczacıları Birliği, ihtisas komisyonlarına hazırlattıracağı ilaç fiyat tarifelerini Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının tensip ve tasdikine arz eder" diyor, görevi budur diyor. İşte bu görevi yapalım diyoruz, bu görev yok muydu; vardı, ama durduruldu bir süreden beri. Öyle gazetelere intikal ettiği gibi bir gün böyle tesadüfen falan değil, düpedüz yıllarla, 1956'dan 1960'lara kadar devam etti.

İşte bakınız o zamanki Türk Eczacıları Birliği Başkanı Selahattin Tandal'ın yazısı Meclis Bakanlığına.

"Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyetinde fiyat tespit komisyonunun kurulduğu 24 Temmuz 1957 tarihinden itibaren Yüksek Bakanlığınıza teklif edilen tıbbi müstahzar fiyatlarının her laboratuvar için ayrı ayrı ikişer nüsha olarak tanzim edilen ekli listelerde gösterilmiş olduğunu saygıyla arz ederiz." diyor.

Bu yazı yazılmış, 1960 tarihli.

Bunun gibi, Sayın Eczacıbaşı'nın 36 ilacın fiyatının verildiğine dair elimize gelmiş, yani tanzim edildiğine dair, tabii bakanlığın tasdikine sunuluyor, bir işlemi de gösteren bir başka evrak.

Demekki Türk Eczacıları Birliği bu işin içerisinde, kanunen de böyle, tatbikatta da böyle oldu. İçinden nasıl çıktı, nasıl çıkmadı; onu da biliyoruz. Ne için girmiyor, o da aşağı yukarı belli oluyor.

Biz istiyoruzki bunlar düzenlensin. Kanunlarda yazılı olanlar neler ise bunlar mutlaka yer alsın. Bunları sağlamak istiyoruz, söylediğimiz de budur. Yoksa, hiçbir zaman bir ilaç sanayiini topluca, Türk ilaç sanayiini töhmet altında bırakmak istemiyoruz.

Hiçbir zaman Türk ilaç sanayiinin aleyhinde, karşısında vesaire diye bir görüşümüz de yoktur. Bu tip olayların karşısındayız elbette, çünkü kanun bize bu görevi ver-

---

---

miş. Biz bu görevi yerine getirmek istiyoruz.

Sayın Demirkent, şimdi müsaade ederseniz bu toplantımızın bir hatırası olarak ben size küçük bir hediyecik vermek istiyorum. Bunu boş zamanınızda, tatilde sizin meşgul olacağınız bir bilmece olarak veriyorum.

Burada iki tane ilaç var, aynı firmanın, isimleri farklı, fiyatları farklı, biri ucuz, biri pahalı; ama aynı etken madde, aynı miktarda, bazan öyle değil gibi gözüküyor, bazan öyle olduğu anlaşılıyor incelenildiğinde. Bunu size taktim etmeme müsaadenizi rica ediyorum. ("Bravo" sesleri, alkışlar)

Çok teşekkür ediyorum.

NEZİHİ DEMİRKENT— Efendim, Sayın Tanker Sayın Eczacıbaşı gibi tam 34 dakika konuştu, bir de bana lütfettiler bir hediye verdiler, bu hediye merhemmiş, benim için pek gerekli değil kullanım yönünden, ama araştırma için bakacağım.

Efendim, üçüncü konuşmacı olarak İlaç Endüstrisi İşverenleri adına Sayın Kaya Turgut.

Buyurun Sayın Turgut.

KAYA TURGUT (İlaç Endüstrisi İşverenleri Temsilcisi)— Sayın Başkan, konuşmama başlamadan evvel Syın Mekin Tanker'den bir hediye de ben rica edeceğim. Bu diyalardan kurlara ait bir şey vardı, acaba onu da bana hediye edip de gösterebilirler mi, hiç olmazsa ben de yararlanırım.

PROF.Dr. MEKİN TANKER (TEB Merkez Heyeti Başkanı)— Hay hay, tabii efendim, memnuniyetle.

KAYA TURGUT (Devamla)— Sayın Başkan, değerli basın mensupları ve meslektaşlarımız; Ben bu toplantıdan biraz geç haberdar oldum, seyahatlerimi iptal ettim, tam bir hazırlık içinde olduğumu söyleyemem; onun için bazan dilim sürçerse şimdiden özür dilerim.

Ben bu mücadeleyi umumiyetle bir hikâyeye benzetiyorum.

Evlü bir adamın bir tanesi uzun yıllar sonra bir arkadaşına rastlamış, işte ne var ne yok dedikten sonra, evini sorar, hanımla nasılsın diye; Vallahi der, önce evlendiğimiz zaman ben konuşuyordum o dinliyordu; sonra çocuklar olduktan sonra o konuştu ben dinledim, şimdi de ikimiz konuşuyoruz bütün mahalleli dinliyor.

Yani bizim ilaç ve eczacılık sorunları maalesef bu duruma gelmiştir.

Gayet tabii üzüntü verici olmakla beraber, bir meslek mensubu olarak gene de böyle bir güzide topluluğu tenkit ettikleri gibi ziyafetler verseydik tahî toplayamazdık. O da bizim için cidden büyük bir kazanç. Teşrifiniz için hepinize minnettarım.

Şimdi önce burada gösterilen iki üç tane ilaç, ki benim müesseseme ait, onları ben cevaplandırmak isterim.

Ben bir kere önce şunu söyleyeyim, Sayın Eczacıbaşı ile ayrıldığımız temel nokta, ben ilaç fiyatlarının kontrolüne karşıyım, tamamıyla serbestiyetten yanayım ve taraftarıyım. Bunu 1963'ten beri iddia ederim, temelde ayrılığımız var. Çünkü, kontrole bir kere başladınız mı nerede duracağı belli olmaz ve bu belli olmayınca da siz birtakım sınırlamalara, birtakım yanlış hesaplamalara ve birtakım yanlış noktalara doğru gidirsiniz.

Bunlardan bir tanesi Tranko Buskas, 40 lığa Sağlık Bakanlığı fiyat vermiştir, 20 lığe vermemiştir. Gittiğiniz zaman; seçim vardır, seçimden sonra demişlerdir. Seçim geçmiştir, hükümet kurulsun denmiştir. Hükümet kurulsun dedikten sonra da; vallahi ben yeni geldim kardeşim, eski bakan verseydi demişlerdir ve sallamışlardır. Birinci neden bu.

İkincisi de; ben Sayın Tanker'in bilgisine güvenirim, bilgisini gayet iyi ve zamanında kullanır, o kadar iyi kullanır ki, kimin yağmuru yağsa tarlasını da oraya taşır.

Şimdi bir departmanter maliyetin ne olduğunu tasavvur buyurun beyler, Beyefendinin Başkanlığını yaptığı konisyonun hazırladığı rapor 17-18 boyunca bu endüstri idare etti. Departmanter maliyet nedir bilmiyor da, efendim kapsül de Fako'nunki pahalı. Mustafa Nevzat'inki ucuz, tablette Fako'nunki ucuz veyahutta öbürü pahalı neyse. Şimdi, departmanter maliyeti birazcık bilen bir arkadaşıma sorması lazım Sayın Eczacılar Birliğinin, iktisat müşavirleri falan da var, o farklılığın neden ileri geldiğini görür.

Serbest düzenin yahut da müesseseler arasındaki faaliyetin ve bu maliyet içinde her firmanın değişik olduğunu bilmesi lazım.

Arkadaşlar, hepimiz sıfırdan başladık, şu anda benim aşağı yukarı 9 milyarlık yatırıмым var, 17 milyon üniteye bölerseniz, benim şu anda ilaç fiyatlarım öbür müesseselerden yüzde 35'e yakın daha pahalı olması lazım, şu anda, 1988'de; biliyorsunuz sıfır.

İkincisi, verilen fiyatlar hiçbir zaman ileriye doğru değil, geriye doğru veriliyor. Yani siz önce masraflarınızı yapacaksınız, yatırımlarını yapacaksınız, götüreceksiniz faturalarını bilmem nelerini, Sayın Bakanlığa vereceksiniz, o kabul edecek veya etmeyecek ve edip etmemesi sonunda bize fiyat verecek; ölme eşşegim ölme.

Bir diğeri de; şimdi açık olmak lazım, hüsnüniyet muhakkakki iyi bir şeydir, ama hüsnüniyetin sonu yoktur. Şimdi bir kur dedim ama çıkartmadılar, nerede o sizin hediyeniz bana Mekin Bey...

PROF. Dr. MEKİN TANKER (TEB Merkez Heyeti Başkanı)– Slaytta efendim, hazır.

KAYA TURGUT (Devamla)– Şimdi mesela beşinci ayda aldık kurları, ben de

---

burada bir hesap yaptırttım alelacele arkadaşlarımıza; dolar artıyor, dolara uydu, sade dolar artmıyorki, doları alırsanız 31 Mayıs itibariyle yüzde 370 artmış 31.5.1984'ten 1988'e kadar, DM'de 580, Paundda da 591. Bugünkü kurları alacak olursanız dolarda 400'ün üzerine çıkıyor, eğer beşinci ayda almaz da yıl başında fiyat alındığı tarihlere, o zaman da 750'ye geliyor.

Arkadaşlar, bu samimiyet değil, özellikle benim Sayın Tanker ile birkaç defa münakaşamızda kişiler olarak insan birtakım şeylere tevessül eder, ama eğer kuruluşlara gidiyorsa, kuruluşların başında olan insanların ciddi, muteber ve saygıdeğer olması lazım, yoksa yanıltmalarla bir şey yapmak mümkün değil.

Şimdi basit bir noktadan ileriye gideceğim ben. Şimdi şuradaki 337, benimkinde de 370, bugün alırsak 410, İsviçre Frangını almamışım, DM, kendilerinininki 548, benimki 580, bugün alırsanız 590.

Eğer altı ay evveline gidecek olursanız bunların tümü değişiyor. Bu yutturmacadır. (Alkışlar)

Şimdi arkadaşlar, ben kimya mühendisiyim, ancak bütün varımı yoğunu eczacıya borçluyum. Bunu her zaman da söyler ve gurur duyarım.

Bir propagandist olarak 150 lira maaşla başladım işe ve bugün büyük bir müessenin, büyük bir grubunda sahibiyim ve burada eczacının ve hekimin çok büyük fedakârlığı ve yardımları oldu. Bunun minneti içindeyim, ancak ekonomi nedir, konjoktür nedir, enflasyon nedir; bunu bilmek lazım.

Ekonomik yapı, enflasyon; sadece basın için var, ilaç sanayii için yok. Enflasyon sadece lastik sanayii için var, ilaç sanayii için yok. Bir ülkede enflasyon varsa, bu bütün endüstriler için, ekonomik yapı için vardır. Eğer siz bu enflasyonu, ekonomik konjoktüri vesaireyi dikkate alarak çalışmazsanız hiçbir şey yapamazsınız ve batarsınız.

Nitekim, eczacı arkadaşlarımız yola çok çıktılar. Biliyorsunuz bir müessese kurdular, ortalığa çıktılar ucuz ilaç yapacağız, efendim işte yarıya indireceğiz, propagandasız şusuz busuz; şekil değiştirdi.

Şimdi İbrahim Beyi görünce aklıma geldi, TESTAŞ diye bir müessese kurdular, aynı amaçla, aynı hesaplarla; battı.

Bunu çoğaltmak mümkün. Şimdi de aynı çabanın içindeler, burada hepimiz inşallah siz gençsiniz göreceksiniz, ben de inşallah yaşarsam göreceğim, battığımı göreceğiz. Çünkü, ekonomi olmayınca bir endüstriyi bilmezseniz batarsınız. Endüstri idaresi efendim öyle eczane işletmek değil, küçümseyerek söylemiyorum, tenzih ederim, ama bir endüstri bir mozayiktir, bir meslek grubudur, bir ekonomist alırsınız, onun işi maliyetidir, bir ekonomist alırsınız, onun işi piyasa araştırmasıdır. Bir ekonomist alırsınız, onun işi rekabettir, yani öyle kolay kolay, hesapları altalta koyup bir sonuca gide-

---

mezsınız. Gidersiniz, sonu hüsran olur.

Şimdi, ben sanayiciyim. Toplumda her kesimin kendine göre bir görevi vardır. Ben sanayiciyim, benim görevim, bana verilen fonları, devletin, memleketin ve milletin bana verdiği fonları en iyi şekilde kullanmak, memleket yararına, çalışanlar yararına ve toplum yararına yürütmektir. Yoksa, bugünkü enflasyonist ortamda, bugünkü ekonominin ne olmayacağı belli olmayan bir ortamda 9 milyar yatırım yapacak enayi bulunmaz. Bulunur; ne şekilde; ileriye bakarsınız.

Bugün Rusya deniliyor, Nejat Bey söyledi; 65 milyon dolarlık mal alıyor, bunun 20 milyon doları ilaç, üçte biri 20. Gelişmiş tekstil sanayii var, demir çelik var, şusu busu var, Rusya gibi aya gidip de kahve içen bir ülke geliyor Türkiye'den 65 milyon dolarlık ihtiyaç içinden 20 milyon dolarlık ilaç alıyor.

Irak, İran, ben İngiltere'ye ilaç ihraç ediyorum, İngiltere'ye. Bunu yapabilecek var mı babayığit? Yok.

Şimdi benim söylemek istediğim, Türkiye'de ilaç fiyatı niye artıyor, sadece yabancı para farklılıklarına bakarsanız böyle oluyor diyor. Şimdi ben size biriki hesap daha vereceğim, kendi müessesemle ilgili.

Plastik malzemedeki artış 1984'ten bu yana yüzde 598, kâğıt karton -sayın basın mensupları benden çok daha iyibilecekler- 319, son zamlar hariç, fuel-oil de 265, elektrikte 605.

Personelimle bu sene yaptığım toplu sözleşmenin yükü yüzde 103 ve şimdi bir zam daha yapmayı düşünüyoruz. Çünkü bildiğiniz gibi altı aylık enflasyon yüzde 33'ün üstünde.

İşletme giderlerinde yılbaşından bu yana görülen zam yüzde 179. Nakliye masrafları; şehir içinde yüzde 150. Gaziantep SSK'ya bir koli gönderdiğimiz zaman, bunun ücret arzi 56, sadece dolarla, Frankla izah edilse bu işi çok iyi yapacağız da, orada durmuyor.

Şimdi ücret artışı, yüzde yüz zam; yakacak zammı, yüzde 106. Bayram ücretlerinde yüzde 120. laşede yüzde 143, taşıma ücretlerinde yüzde 214, giyimde yüzde 174; şimdi bütün bunları topladığınız zaman niçin ilaç fiyatları artıyor, niçin acaba dolarla bağlayamıyoruzun sonucunu burada bulmak mümkün.

Şimdi ilaç ucuzdur veya pahalıdır dediğiniz zaman, genelde arkadaşlarımın söylediği bir nokta var, o da şu; genelde şöyle bir ibare vardır.

Arkadaşlar , Türkiye'de ilaç ucuz, ucuz ama sen Almanya'daki adamın gelirine bak.

Şimdi önce şuradan gidelim, kişi başına tüketim; Türkiye'de 1985 itibariyle

---

7,8 Ben Almanya'yı 95 olarak bize daha yakın, bize benzeyen ülkelere doğru gidiyorum, hepsi bizden ileri de, Yunanistan 24, İrlanda 36, Portekiz 17, İspanya 34, Türkiye 'de 7,8.

Şimdi, bildiğiniz gibi bir ülkenin kişi başına geliri var. 1056 dolar, şimdi 1250'yi geçti, ama 1056 dolar. Göreceğiniz gibi şurada bakın, hemen hemen ilacı en az sarfeden kişi başına düşen gelir payında Türkiye, şimdi bir de satın alma gücü var bildiğiniz gibi, Bu da OECD ve Dünya Bankasının verileri, Amerika Birleşik Devletlerinde, Japonya, İspanya ve İrlanda'da kişi başına gelirlerine de bakacak olursak, satın alma gücünde Türkiye'nin 3594 dolar, oraya da bakarsak, Türk Halkının ilaca verdiği sarf yüzdesi diğer ülkelerden Yunanistan'ı alırsak yarısı, Portekiz'i alırsak yüzde 34 ucuzu, İspanya'nın gene yarısı; öbürlerini almıyorum, zaten onlar bizim konumuzun dışında.

Şimdi Türkiye'de ilacı alamayan kitle var fiyatlarından dolayı, muhakkak var, Amerika'da da var, İngiltere'de de var, bütün ülkelerde var. Ancak, sözlerimin başında da arz ettiğim gibi bu benim sorunum değil. Eğer bu benim sorunum olsaydı, gider hükümeti kurardım, gider Anayasa Mahkemesini ele geçiririm, giderim Planlamaya otururum; bunlar benim görevim değil. Bu görev, bu işlere talip olan kişilerindir, yani hükümetindir, Meclisindir, Planlamandır, benim sorunum değil.

Benim sorunum, daha evvelce de size ifade ettiğim gibi bana verilmiş olan, memleketin fonlarını en iyi şekilde kullanmak, bundan da topluma fayda sağlamak, çalışanlarımı en üst düzeye getirmek, yatırımlarıma ilavede bulunmak; tüm dünya ilaç endüstrisi gelişimine ayak uydurmaktır. Gerisi benim için ikinci üçüncü planda kalır.

Şimdi gene buna rağmen Türkiye'de ilaçta kâr var. İlaçta kârın olup olmadığını biliyorsunuz sanayi odası 500 firmanın etüdünü yapar, Türkiye'nin en büyük 500 kuruluşu.

Bakın 1983'te Türkiye'nin en büyük 500 kuruluşunun genel kâr ortalaması 8,30 bunu kamu ve özel sektör olarak ayırırsanız özel sektörün 8,51 kamunun da 8,05. Kimya ortalamasını alırsanız 7,08. Genel Kimya grubunun içinde kamuya bakacak olursanız 6,78, özelinki 7,66 ilacınki de 6,17 ve kimya ortalamasını düşüren de ilaç sanayinin kimya içindeki ağırlığıdır. Alacak olursanız sadece özel, bu da 9,1'e geliyor.

1984'ü gene önünüze koyun, genel kâr ortalaması 8,28, özel sektörünki 8,54, kimyanınki düşük, ilacınki 8,86.

1986'da zarar eden müesseseler türedi, hani bizim bal yeyip yan gelip yattığımız zamanlar. 3 tane firma zarar, ortalama 1,91. Zarar edenler, bunlar Alman, İsviçre firmasıdır, dışarı atacak olursak, bütün yerli firmalar dahil 4,43.

Şimdi dün de biliyorsunuz Ekonomide Diyalog mecmuası çıktı. Ekonomide Diyalog Mecmuasında da gene Türkiye'nin 100 devri diyor, en büyük 100 firması, ek-sik olmasınlar bizim firmalarımız da var, 4 taneden ikisi. Sayın Eczacıbaşı'nın, bir tanesi benedizin, iki de diğer firmalar.

Burada baktım, 100 firmanın genel kâr ortalaması 8,45 ilaç firmalarınıninki de 5,65. Diğerlerini herhalde ikinci turda arz edeceğim, vakti fazla almak istemiyorum.

Hepinize teşekkür ederim. (Alkışlar)

NEZİHİ DEMİRKENT Teşekkür ederim Sayın Turgut, tam 20 dakika konuşular, onun için kendisini kutlarım.

Şimdi konuşma sırası, Türk Eczacıları Birliği adına Sayın Mehmet Domaç'da, buyurun Sayın Domaç.

MEHMET DOMAÇ (Türk Eczacıları Birliği Temsilcisi-İstanbul Eczacı Odası Genel Sekreteri)- Sayın basın mensupları, değerli konuklar; İlaç sanayicileri 1975 yılında bir kitapçık yayınladılar ve bu kitapçıkta ilaç sorununun olmadığını ifade ettiler.

1986 yılında gazetelere paralı ilanlar vererek kendilerini savundular. Son basın toplantısında Sayın Eczacıbaşı, "Bundan sonra artık biz de kendimizi kamuoyuna tanıtacağız, bilgi üreteceğiz ve ürettiğimiz bilgileri yansıtacağız." dedi.

1975'de ilaç sorunu yoktur diyen sanayicilerimiz, 1986 yılında kendilerini gazete ilanıyla savundular ve bugün biz burada sanayicilerimizle birlikte, ilaçta bir sorun olmalı ki tartışıyoruz

İlaçta bir sorun vardır, ilaç fiyatlarında bir sorun vardır. Bu sorun, ilacını alamayanın sorunudur, reçetesini hesaplattırıp ilacını alamayanın sorunudur. Bu sorun, reçetesini taksite bağlayanın sorunudur. Bu sorun, yüzde 10, yüzde 20 katılım paylarını ödeyemeyen kişilerin sorunudur. Velhasıl bu sorun tüm halkımızın sorunudur.

Biz bugün burada ilaç meselesini tartışıyorsak, halkımızın sağlığını tehdit eden boyutlara varan ilaç fiyat politikasına bir ölçüde karşı olduğumuz içindir.

Halkımızın anayasal hakkı olan sağlıklı yaşam hakkının yanında olduğumuz içindir.

Bir iki cevapla girmek istiyorum konuşmamın devamına. Enflasyon diğer ülkelerde de var, salt bizim ülkemizde yok, ama diğer ülkelerde illa enflasyonun üstünde ilaca zam alınacak diye de bir kural yok; bizim ülkemizde de olmamalı.

Fransa'da 1978 yılında 9,7 enflasyon var ilaçlara yüzde 2,5'lük ve yüzde 2'lik oranlarda zam yapılmış. Bunların örnekleri elimde var, gerekirse verebilirim.

1981 yılında Fransa'da enflasyon oranı yüzde 14, yüzde 3,5 ve yüzde 2,5 zam yapılmış. Enflasyonun üstünde olacak diye bir kural yok ilaç fiyatlarına zamda.

Şimdi IMS verileriyle Türkiye'deki ilaç sanayiinin ve ilaçların fiyatlarını bir gözden geçirelim.

Bilindiği gibi IMS marketing anlamında araştırmalar yapan dünya çapında bir kuruluş. İlk 5 ilaç Türkiye'de tüm cironun yüzde 9'unu teşkil ediyor ve bu 5 ilacın ortalama fiyatı 13300 Türk Lirasıdır.

Yine ilk 40 ilaç yüzde 34'lük bir rakamı alıyor ve ortalama fiyatı 6755 Türk Lirası, yani çok satılan ilaçlar değil, çok ciro yapan ilaçlar önemli burada. En fazla ciro yapan 140 ilaç yüzde 63'lük bir kısmı oluşturuyor ve 5792 lira ortalama fiyatı.

Türkiye'deki ilaç firmalarının durumu ilk 5 firma yüzde 43'lük bir pazara sahip. İlk 10 firma ise pazarın yüzde 65 lik kısmını alıyor. Firmaların ismi burada görülüyor. Eczacıbaşı Firması, Roche, Bifar, Turgut Holding, Sandoz, Ciba, Deva, Mustafa Nevzat, Pfizer gibi, bu 10 firmanın arasında altısı yabancı sermaye, çok uluslu şirketler, dördü ise yerli, lisanslı üretim yapan şirketler de var.

Görüldüğü gibi bir topluluşma var, tekelci bir yapı var Türkiye'de ilaç sanayiinde. Bu topluluşma, ilaç fiyatı bazında rekabet olmadığı için, ilacın fiyatının düşmesine engel oluyor. Bu rekabet reklamlarla yapılıyor. Bu reklam fiyatı da halkın cebinden yine ilacın fiyatına konuyor.

Sayın Kaya Turgut Bey ifade ettiler Türkiye'de ilaç ihrac ediliyor diye, ona da bir cevap vermek istiyorum kısaca.

Evet 101 soru-cevap kitapçığında Türkiye'ye 218 milyon dolarlık ilaç hammad-desi ithal ediliyor, 5 milyon dolarlık ilaç ihracediliyor, ama buna karşılık Türkiye'ye 37 milyon dolarlık mamul ilaç ithal ediliyor. Kazlıçeşme'deki bir deri fabrikası daha fazla ihracat yapıyor Türkiye'de.

İlaç etken maddesini kısaca bir gözden geçirelim. Az önce söylediğim gibi ilaç hammaddesinin yüzde 70'i Türkiye'ye ithal ediliyor, yüzde 30'u da Türkiye'de üretiliyor deniyor 101 soru 101 cevapta. Evet, üretiliyor, ama bu yüzde 30'unda büyük bir kısmı yine ithal ediliyor Türkiye'ye.

İthal edilen ilaç etken maddeleriyle Bakanlığa sunulan, Bakanlıktan talep edilen fiyatlarla gerçek fiyatlar arasında zaman zaman farklılıklar görülüyor.

İşte bu tablodan da görüleceği gibi, 1971 yılında ithal edilen ilaçlarla istenen fiyatlarla gerçek fiyatlar arasında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının verilerine göre farklılıklar olduğu, yüzde 137 ile yüzde 290 civarında farklılıklar olduğu bu tablodan görülüyor.

Yine hatırlarsınız tüm meslektaşlarım bilirler, sanayiciler de bilirler, 1981 yılında bazı sanayiciler ilaç etken maddelerini patent kabul etmeyen bazı ülkelerden getirerek ülkemizde ilaçlarda ucuzlama olacağını göstermişlerdir. Etken maddeleri göreceksiniz sırasıyla bu etken maddeleri getirerek, bu fiyatlarla getirerek ülkemizde ilaçlarda ucuzlama olduğunu zamanında gösterdiler. Bugün de olabilir, çünkü dünya pazarında

çok farklı firmalar var. Hatta aynı ilaçları, ilaç etken maddelerini üretiyorlar. Bu etken maddeler farklı fiyatlarda dünya pazarlarında ucuzu tercih edilirse Türkiye'de ilaçlarda ucuzlama söz konusu olabilir. Bunun bazı örnekleri var elimizde.

Örneğin, Pentoksifilin hammaddesi Avrupa pazarında 200 Mark'a da getirilebileceği gibi ülkemize bunun çok daha üstünde ithal edildi ve bunun da ülkemizdeki ilacın fiyatına yansıtıldığı tarafımızdan bilinmekte.

Yine 1984 yılında fiyat almış Biklofenaksodyum ihtiva eden iki preparatı karşılaştırsak; aynı madde, aynı yüzde, aynı miktar, bir tanesinin 2750 Türk Lirası olduğunu, 1987 sonunda fiyat alanın ise 1543 lira olduğunu görürüz. Muhakkak bunların etken maddelerinde, ithalatında farklılık olması gerekmektedir.

Aynı durum şayet bu tür farklılık, 1984 kararnamesi uygulanmasaydı 1972 kararnamesine göre 18. maddeye göre önleniyordu. 2750 liralık ilaçta 1543 liraya satılmak zorundaydı, çünkü o günkü kararname buna bir en ucuz ilacın eşdeğer alınmasını getirmişti. Bu örneği, rifampisin hammaddesi içeren 1981 yılındaki ilaçlarda yaşadık. 1802 liraydı, tüm eczacı meslektaşlarımız bilirler, bu ilaçlar ucuzla ithal edilmekle 767 Türk Lirasına düştü, bunu 1981 yılında yaşadık, gördük.

1984 kararnamesiyle ucuz hammadde ithali özendirilmediği için, ucuz hammadde getirilmesine dair bir madde getirilmediği için isteyen istediği hammaddeyi istediği yerden istediği fiyatla getirerek 1984 kararnamesine göre fiyat alabilmektedir.

Sayın Hocam değindiği için, ben 1972 kararnamesiyle 1984 kararnamesi arasındaki, yıllardaki fiyat farklılıklarını çıkartmıştım, ona çok fazla değinmek istemiyorum. Yalnız fiyat farkı olarak üç yılı almıştım, üç yıl içerisinde, 72 kararnamesinin uygulandığı üç yıl içerisinde ilaçlara yüzde 122 zam gelirken, 84 kararnamesinin uygulandığı üç yıl içerisinde ilaçlara yüzde 300 civarında zam geldiğini, Samsun Eczacı Odasının yaptığı araştırmadan da açıkça görülebilir.

Yine zaman zaman ülkemizdeki ilaçların diğer ülkelerdeki ilaçlardan pahalı olmadığı, ucuz olduğu söylenmektedir. Bunun farklı örnekleri vardır, az önce verildi, ama ben başka bir açıdan yaklaşarak bu karşılaştırmayı yapmak istiyorum.

Ben, Federal Almanya'daki ilaçların fiyatlarını ve Türkiye'deki ilaçların fiyatlarını alarak bir karşılaştırma yaptım. Örneğin; Zaditen şurup iki kat pahalı, işte diğer ilaçlar tabloda görüldüğü gibi farklı katlardadır. Yalnız burada unutulmuş bir şey vardır, bir başka standart verilmemektedir. Ben bir standart koydum altına, o da Türkiye'deki 10 yıllık öğretmenin maaşıyla Federal Almanya'daki 10 yıllık öğretmenin maaşındır. Türkiye'deki 10 yıllık bir öğretmen 150 bin Türk Lirası alırken, Federal Almanya'daki 10 yıllık bir öğretmen 3 milyon 200 bin Türk Lirası almaktadır. Kat olarak fark 12,8'dir.

Sayın meslektaşlarımız, sayın konuklarımız; Federal Almanya'daki bir öğretmen maaşıyla 236 adet İnsidon draje alırken, Türkiye'deki bir öğretmen 35 tane alabilmektedir. Federal Almanya'daki bir öğretmen, maaşıyla 44 tane Argometin tablet alabilirken,

---

bizdeki bir öğretmen 6 tane alabilmektedir. Karşılaştırmayı yaparken, o ülkenin milli gelirine bakmak lazım, o ülkedeki ücretlilerin durumuna bakmak lazımdır. Standartları birlikte vermek lazım.

Yine bir örnek; bu örneklere yine diğer ülkelerdeki öğretmen maaşlarıyla ülkemizdeki öğretmen maaşlarını karşılaştırdığımızda; ülkemizdeki olması gereken fiyatları vermek istiyorum.

778 lira olması lazım 2 gram flakonun, diğerlerini tabloda görüyorsunuz sanıyorum, çok farklı fiyatların çıktığı bu tablodan da ayrıca görülmektedir.

Şimdi ilaç bir sosyal ürün. İlaç, onsuz olunamaz bir ürün. Zaman zaman sanayiciler ilacı kömürle, kamyonla, belli yiyecek maddeleriyle mukayese ediyorlar.

Sayın konuklar, kamyonu kimin ihtiyacı var; herkesin ihtiyacı var mı, kamyonun yerine başkibir şey de konulabilir; ama ilaç öyle mi, ilacın yerine başka hiçbir şey konulamaz. İlaç, onsuz olunamaz. Ensüline ihtiyacı olan şeker hastasının bunun yerine başka bir şey alması, ensülin yerine başka bir şey ikâme etmek mümkün müdür? Muhakkak ensülini vermek lazım.

İlaç, onsuz olunamaz bir üründür.

Şimdi 1984 yılından sonra, ki kararnameye göre ilaç fiyatı değerlendirmesini bir de ben Sayın Eczacıbaşı açık oturuma katılmışken, kendi firmalarının bir ilaç fiyat beyannamesiyle değerlendirmek istiyorum.

Efendim, bu gördüğünüz Biyoşimi Firmasının Türkiye'de patentle üretilen Penos 1 gram tableti için getirilen Benzatin Fenoksimetil Penisilinin ithal faturasıdır. Bu faturada görüldüğü gibi birim olarak 1506 Avusturya Şilindir bunun Türkiye'ye gelişi. Bundan bir indirim yapılmıştır, yüzde 16,6 oranında bir indirim söz konusu.

Bakalım bu indirimi -biz araştırdık bulamadık- ilaç fiyatına yansıtılmış mı;

Değerli konuklar, burada bizim gözlediğimiz, tetkikimizde ilaç fiyatına bu indirim yansımamıştır. Bu indirim ilaç fiyatına yansımış olsaydı, 1255 lira ilaç fiyatında ucuzlama söz konusu olacaktı.

Bu indirim ilaç fiyatına yansımış olsaydı, Sayın Eczacıbaşı Firması 878 lira daha az para kazanacaktı.

Bu indirim ilaç fiyatına yansımış olsaydı, halkın cebinden 35 milyon 215 bin Türk Lira daha az bir para çıkacaktı.

Bu indirimin muhakkak ilaç fiyatına yansması gerekmektedir. (Bravo" sesleri, alkışlar)

Yine tablonun diğeri örneğinde gördüğümüz gibi, ilacın üstüne neler yansıyor bir bakalım, açık açık ve canlı örnekten.

Sayın Kaya Turgut Bey işçilik çok arttı dediler, burada bakın finans gideri 671 lira, işçilik 94 lira, reklam gideri, satış gideri 442 lira; bu miktar içinde bunun ne kıymeti var.

Görüldüğü gibi reklam gideri ilaç fiyatlarının üzerine konulmaktadır.

Sayın Eczacıbaşı, 14 Mayıs 1988 tarihinde Cumhuriyet Gazetesindeki röportajda reklamları kârlarından, yani ceplerinden ödediklerini söylemektedir.

Ben burada reklam giderinin halkın cebinden çıktığını açıkça sizlere beyan ediyorum. Bununla da kalmıyor, reklam giderleri halkın cebinden çıkmakla da kalmıyor, üzerine yüzde 20 daha kâr koyuluyor, bakın burada net olarak görülüyor.

Eczacının, doktorun elinde bir örnek var, arkadaşlar bu tentirdiyot örneği. Eczacının ve doktorun tendirdiyot ve oksijenli su reklamına ihtiyacı yok, yapılsada, yapılmasa da buna reklam gideri koyuluyor, oksijenli suya da reklam gideri ilave ediliyor. Reklam, ilaç maliyetlerinden kaldırılmalıdır, bunu Sağlık Bakanlığı, yeni ilaç çıkacaksa doktorlara, eczacılara tanıtmalıdır. Bu şekilde olduğu taktirde yüzde 10 ilaçta bir ucuzlama olacaktır.

1262 sayılı Yasaya göre reklamın nasıl yapılacağı açıktır, bu yasada belirlenmiştir reklamın nasıl yapılacağı. Yalnız doktora ve eczacıya reklam yapılabilir, o da bilgilendirmek içindir.

72 kararnamesinde finans giderleri diye bir fasıl yoktur, 84 kararnamesinde yüzde 24 oranında finans giderleri konuldu ilaç maliyetlerinin üzerine, onunla da kalınmadı, o finans giderleri konulduktan sonra üzerine bir yüzde 20 kâr konuldu.

Şimdi bu finans giderleri de halkın cebinden çıkıyor. Bunun faizi halka ödetiliyor, faizi halka ödetilen finans giderlerinin muhakkak yatırıma gitmesi lazım.

İlaç sanayii 27 milyar liralık yatırım yaptığını söylemektedir. Değişik uygulamalar nedeniyle, kapasite arttırımı nedeniyle. Yine Sayın Eczacıbaşı'nın ilgilinin araştırdığı gibi, biz de ilgilendik ve araştırdık, Ticaret Sicil Gazetesinde yayınlanan bilançosunu bulduk. Bilançosunda 65 milyar liralık kredi kullandığını görüyoruz. Buna karşılık sadece 793 milyon liralık yatırım yaptığını izlemekteyiz.

Biz ilaç fiyatlarından finans giderlerinin kaldırılması gerektiğine inanıyoruz. Bu finans giderleri ve reklam giderleri kaldırılırsa, hammadde ucuz kaynaktan temin edilirse, ilaçta yüzde 50'ye varan indirim sağlanacaktır.

Hepinize teşekkür ederim. ("Bravo" sesleri, alkışlar)

NEZİHİ DEMİRKENT– Teşekkür ederim Sayın Domaç.

Saygıdeğer dinleyiciler, saat 9.30'da başlayan toplantının ilk bölümü sona ermiş bulunuyor.

10 dakikalık bir ara vererek sizlerden gelecek soruları alacağız. 10 dakika sonra,

taraf lar beşer dakika süreyle birbirlerine cevap verecekler, ondan sonra da sizin sorularınızı cevaplandıracaklardır.

Sorularınızı almak üzere ara veriyoruz.

(Kapanma Saati 11.30)

